

Samverkansteam – för barn och föräldrar i samband med separation 2014 - 2018

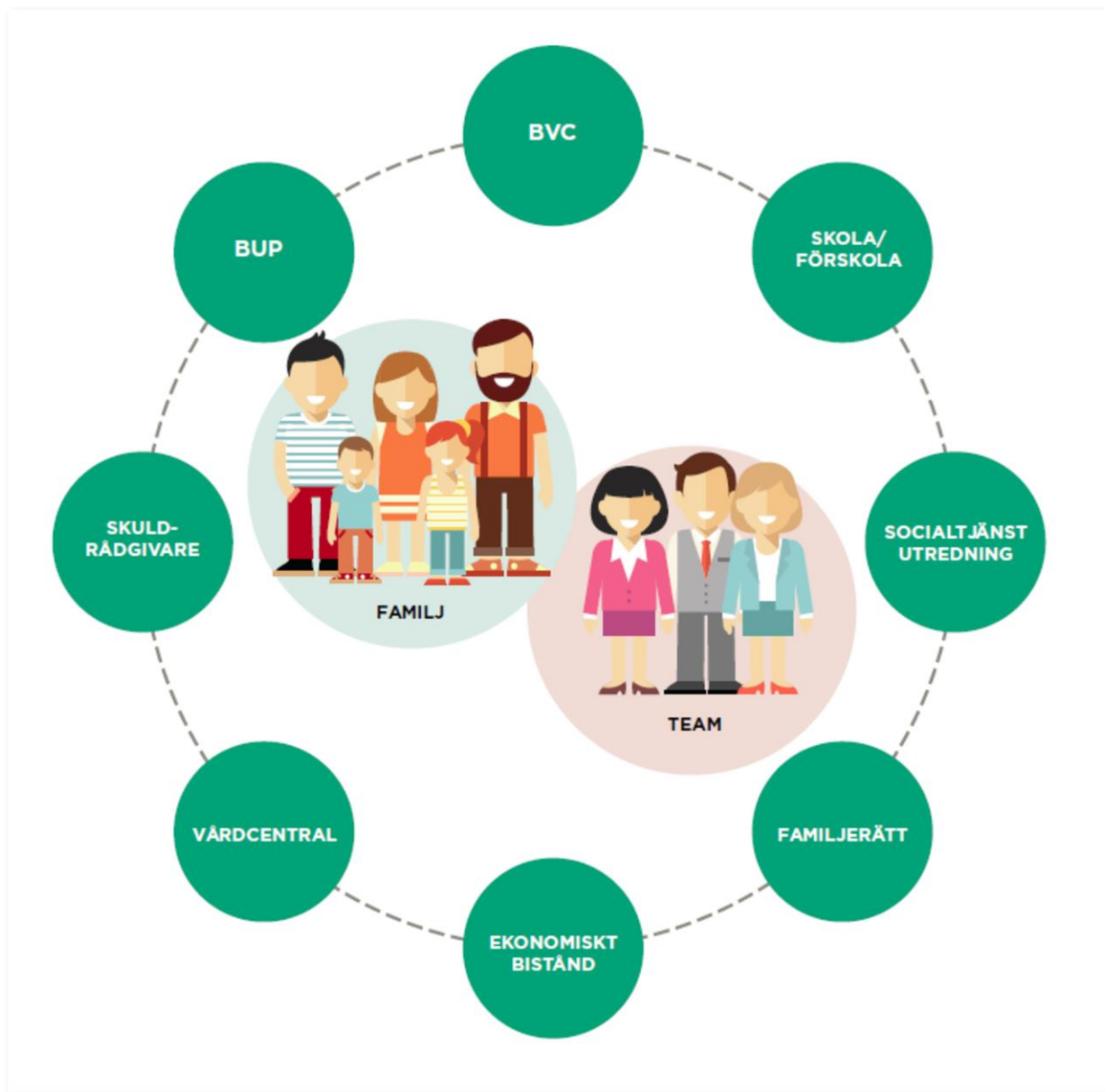
Ett utvecklingsarbete som drivits med stöd från
Socialdepartementet i
Malmö, Helsingborg, Nacka, Västerås och Norrköping

Varför Samverkansteam?

- Barn inom familjerätten är i hög grad aktuella inom socialtjänstens övriga enheter - våld, missbruk och psykisk ohälsa, ekonomiskt bistånd
- Domstolsprocessen riskerar förvärra situationen
- Nuvarande handläggning inte tillräckligt hjälpsam när konflikter och svårigheter är större
- Barn känner sig inte lyssnade på och riskerar att fara illa och utvecklas ogynnsamt
- Särlevandeutredningen SOU:2011:51 – förslaget om separationsteam

Att sträva mot

- minska **konflikterna**
- lämna parrelationen och fokusera på **föräldrarelation**
- vara **känslomässigt tillgängliga** gentemot barnet
- **acceptera** den andras föräldraskap
- **struktur** som beaktar barnets synpunkter och som förändrats i takt med barnets utveckling

Jennifer McIntosh med forskarteam i Australien (2005).

Syfte med utvecklingsarbetet

Syftet var att pröva om ett samordnat tvärprofessionellt stöd kunde bidra till att konflikter mellan föräldrar minskar och att därmed minimera de skadeverkningar som konflikterna kan få för barnet och föräldrarna.

Ge stöd!

Undersöka behov och möta dem!

Komma in tidigt!

Minska vårdnadstvister!

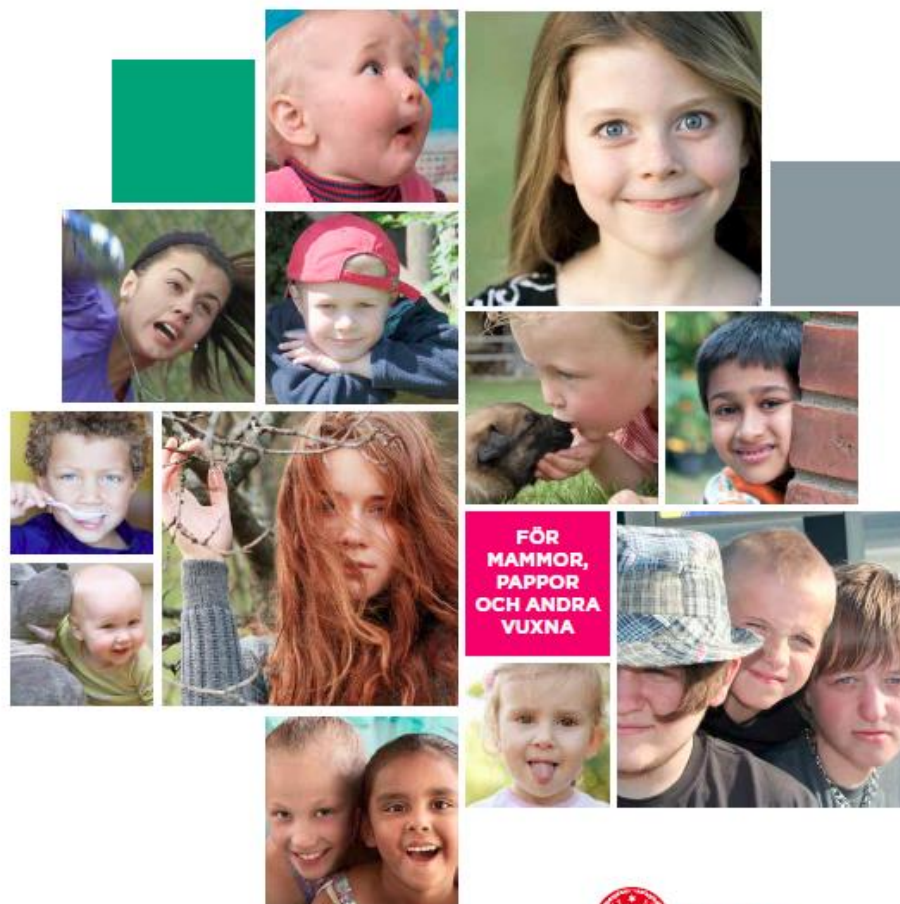

Fyra gemensamma mål

1. Erbjuder ett samordnat tvärprofessionellt stöd till barn och föräldrar
2. Använda DOORS - ett gemensamt frågeformulär
3. Erbjuder insatser till barn och föräldrar
4. Utveckla och pröva former för barnets delaktighet

Barn med föräldrar på olika håll

Två utvärderingar

- Barns och föräldrars situation och upplevelser av stödet, samt DOORS
Maria Eriksson, professor
Ersta Sköndal Bräcke Högskola
- Samverkan
Berth Danermark, professor
Örebro universitet
- Rättsutredning som undersökt DOORS i en svensk kontext.
Anna Kaldal, docent vid barnrättscentrum, SU

Samverkan - teamens arbete

Västerås

Familjerätt (samordnare)

Elevhälsa

Familjecentral

Norrköping

Familjerätt (samordnare)

Elevhälsa

Våld i nära relation

Utredningsenhet socialtjänst

Mottagningsenhet socialtjänst

Barnhälsan

Socialtjänstens öppenvård

”Det är oerhört viktigt med kontinuiteten i teamet, den måste vi fortsätta att värna om. Att vi träffas på regelbundna möten, en bestämd tid varje vecka. Att alla kompetenser fortsätter att vara representerade är otroligt viktigt. Det är det som gör skillnad mot traditionell handläggning.”

Citat från kommunrapport

”Det har varit både inspirerade och smärtsamt att få ”nya glasögon”. Smärtsamt att tänka på hur mycket tid vi i organisationerna har lagt på att diskutera gränser och ansvar, men inspirerande att öppna upp och försöka se de möjligheter som finns i samverkan.”

Citat från kommunrapport

DOORS – Detection Of Overall Risk Screen

- Screening - ökad chans att ge rätt hjälp
- Familjer i konflikt har ofta fler belastningar
- Ger en **samsyn och tydlighet** över vad som är problematiskt både i kontakt med familjen och mellan professionella

1. Din kulturella och religiösa bakgrund			
1. Är det något vi behöver veta om din kultur eller religion för att kunna hjälpa dig?		☐ Ja	☐ Nej
2. Om separationen			
1. För hur länge sedan separerade du från den andra föräldern?			
..... år	 månader	☐ Aldrig bott ihop	
2. Som du uppfattat det; vem avslutade förhållandet?			
☐ Jag	☐ Den andra föräldern	☐ Båda	☐ Aldrig haft ett förhållande
3. Markera de ord nedan som beskriver hur du idag känner kring att vara separerad/skild från den andra föräldern:			
☐ bra/nöjd	☐ accepterat/gett upp	☐ ledsen/nedstämd	☐ olycklig/upprörd
☐ frustrerad/irriterad	☐ orolig/bekymrad	☐ uppgiven/hopplöst	☐ rädd/skrämd
☐ generad/förödmjukad	☐ svartsjuk/bitter	☐ arg/förbannad	☐ chockad/förkrossad
4. Har du träffat ditt/dina barn regelbundet under det senaste halvåret?		☐ Ja	☐ Nej
5. Anser du att de nuvarande umgängesformerna fungerar bra för barnet/barnen?		☐ Ja	☐ Nej
Om inte, anser du att:			
a. Barnet/barnen skulle ha glädje av mer umgänge med den andra föräldern?		☐ Ja	☐ Nej
b. Barnet/barnen skulle må bättre av minskat umgänge med den andra föräldern?		☐ Ja	☐ Nej
c. Du har rätt till utökat umgänge med ditt/dina barn?		☐ Ja	☐ Nej
6. Hur bestämdes det nuvarande umgänget?			
☐ Gemensamt	☐ Jag bestämde	☐ Den andra föräldern bestämde	☐ Barnet/barnen fick välja
☐ Vid familjerätten	☐ Via advokater	☐ I rätten	☐ Annat sätt
7. Hur många gånger har du och den andra föräldern vänt er till tingsrätten till en rättslig förhandling?			
☐ Ingen gång	☐ En gång	☐ Två gånger	☐ Tre eller fler
☐ Vet ej			

6 b. Om barn i skolåldern

Hoppa över dessa frågor om du inte har ett barn senaste halvåret. Dessa frågor handlar om dina barns någon fråga stämmer för NÅGOT av dessa barn.

1. Har ditt/dina barn några *allvarliga* hälso- eller sjukdomar?
2. Under det senaste halvåret, har någon profet ditt/dina barn (i skolåldern) mår eller funget?
3. Under det senaste halvåret, har något av ditt barn:
 - a. varit mer ångestfylld/orolig?
 - b. varit mer aggressiv/arg?
 - c. varit mer ledsen/tillbakadragen?
 - d. varit mer trotsig/olydig?
 - e. uppvisat oroande beteenden?
4. Har något av barnen under det senaste halvåret föräldern?
5. Har ditt/dina barn någon gång hört eller sett något som de inte borde ha?
6. Under det senaste halvåret, har något av ditt barn varit i fara?

7. Att vara förälder

Om du inte haft kontakt med dina barn under det senaste halvåret, hoppa över dessa frågor. Med tanke på allt som händer för dig nu kan det vara svårt att svara på dessa frågor.

1. Har det varit svårt att veta hur ditt/dina barn mår?
2. Har det varit svårt att trösta och vara varm och närvarande för barnen?
3. Har det varit svårt att sätta gränser och hantera barnens beteenden?
4. Har det varit svårt att stötta barnen i deras skola eller fritid?
5. Har du varit mer sträng än du tänkt och velat vara?

9 b. Säkert beteende

1. Har någon, såvitt du vet, uttryckt oro för ditt beteende gentemot den andra föräldern eller mot ditt/dina barn? ☐ Ja ☐ Nej
2. Om du är/blir besviken med hur din nuvarande situation utvecklas, skulle du kunna överväga att skada dig själv eller någon annan? ☐ Ja ☐ Nej
3. Har polis någon gång tillkallats, en polisenmälan gjorts eller besöksförbud utfärdats, med anledning av ditt beteende? ☐ Ja ☐ Nej
 - a) Finns det ett aktuellt besöksförbud? ☐ Ja ☐ Nej
4. Är det troligt att den andra föräldern skulle säga att du gjort något av följande under det senaste året:
 - a) Du följde efter eller övervakade hans/hennes rörelser på ett sätt som oroade honom/henne (t.ex. köra förbi hans/hennes bostad eller vara på samma plats som honom/henne utan att ha något ärende där)? ☐ Ja ☐ Nej
 - b) Försökte kontrollera honom/henne eller agerade svartsjukt (kontrollerade hans/hennes pengar, vart han/hon gick och vilka han/hon träffade)? ☐ Ja ☐ Nej
 - c) Du hotade hans/hennes säkerhet? ☐ Ja ☐ Nej
 - d) Skadade honom/henne på ett sätt som inte var en olyckshändelse eller pressat honom/henne till att göra något han/hon inte ville? ☐ Ja ☐ Nej
5. Tror du att antingen den andra föräldern eller ditt/dina barn är rädda för dig på något sätt? ☐ Ja ☐ Nej
6. Har det någonsin känts så illa att du haft tankar på att skada dig eller ta livet av dig? ☐ Ja ☐ Nej
7. Har du tillgång till skjutvapen eller andra vapen? ☐ Ja ☐ Nej

10. Övriga stressfaktorer

Är du utsatt för *stark* stress just nu, på grund av något av följande?

1. Arbetslös eller delvis arbetslös ☐ Ja ☐ Nej
 2. Ekonomiska svårigheter ☐ Ja ☐ Nej
 3. Bodelning (fastigheter och övriga tillgångar) ☐ Ja ☐ Nej
 4. Underhållsbetalning ☐ Ja ☐ Nej
 5. Behov av juridisk hjälp ☐ Ja ☐ Nej
 6. Bostadsproblem ☐ Ja ☐ Nej
 7. Problem med transporter/kommunikationsmedel (t.ex. tidskrävande eller besvärliga resvägar) ☐ Ja ☐ Nej
 8. Känsla av isolering/ensamhet ☐ Ja ☐ Nej
 9. Upplevelse av att vara trakasserad av den andra förälderns släkt/nya partner/andra ☐ Ja ☐ Nej
 10. Mått dåligt/sjukdom/fysiskt handikapp ☐ Ja ☐ Nej
 11. Otrygghet i närområdet (säkerhet, droger, kriminalitet o.s.v.) ☐ Ja ☐ Nej
 12. Finns det andra stressfaktorer som är ett *allvarligt* problem för dig just nu? ☐ Ja ☐ Nej
- Om ja, beskriv vad dessa faktorer är.

”Det blir en positiv spinn-off-effekt med frågor kring ”Har den andra föräldern sökt hjälp för hälsoproblem?” För de kanske inte har tänkt på den andra förälderns välbefinnande på årat. Plötsligt får den frågor om det, och det har hänt i flera fall att det satt igång ganska positiva processer.”

Citat från teammedlem

Insatser till barn och föräldrar

- En förälder får stöd, oberoende av medföräldern
- Fokus på stöd – ej samarbete om barnen
- Budget- och skuld, enskilda samtal, BIFF, Skilda världar, behandling, korsvis möten, terapi på vårdcentral
- In via elevhälsa – sedan knyts fler insatser på

”Vi tror att det är en stor vinst att ha gemensamma möten där vi har kompletterat varandra i samtalen utifrån våra respektive expertområden. Att samtalen har kunnat handla om både det praktiska, det juridiska och rena behandlingssamtal för personer i kris och att det är lättillgängligt för medborgaren.”

Citat från kommunrapport

Att stärka barnets delaktighet

- Ambition att träffa alla barn och erbjuda samtal
- Barnanpassade miljöer
- Erbjuder barn uppföljning
- ”Kommer längre i arbetet med föräldrar tack vare barnsamtal”
- Kollegiala läsningar av utredningar med fokus på barns delaktighet

Malmö

Sätt ett kryss för vad som stämmer för dig

7. Jag tyckte att utredaren jobbade utifrån vad jag tyckte

6. Jag fick vara med i planeringen

5. Utredaren lyssnade på vad jag tyckte

4. Jag fick hjälp att våga säga vad jag tyckte

3. Jag fick frågor av utredaren och utredaren lyssnade på mig

2. Utredaren berättade för mig

1. Utredaren träffade mig bara för syns skull

” Familjerätten hade en fokusgrupp för barn som varit i kontakt med familjerätten, om hur de upplevt kontakten. En sextonårig pojke ifrågasatte att föräldrarna slutat gå i samtal innan problemen var lösta och tyckte att barnen skulle avgöra när föräldrarna var klara.”

Citat från kommunrapport

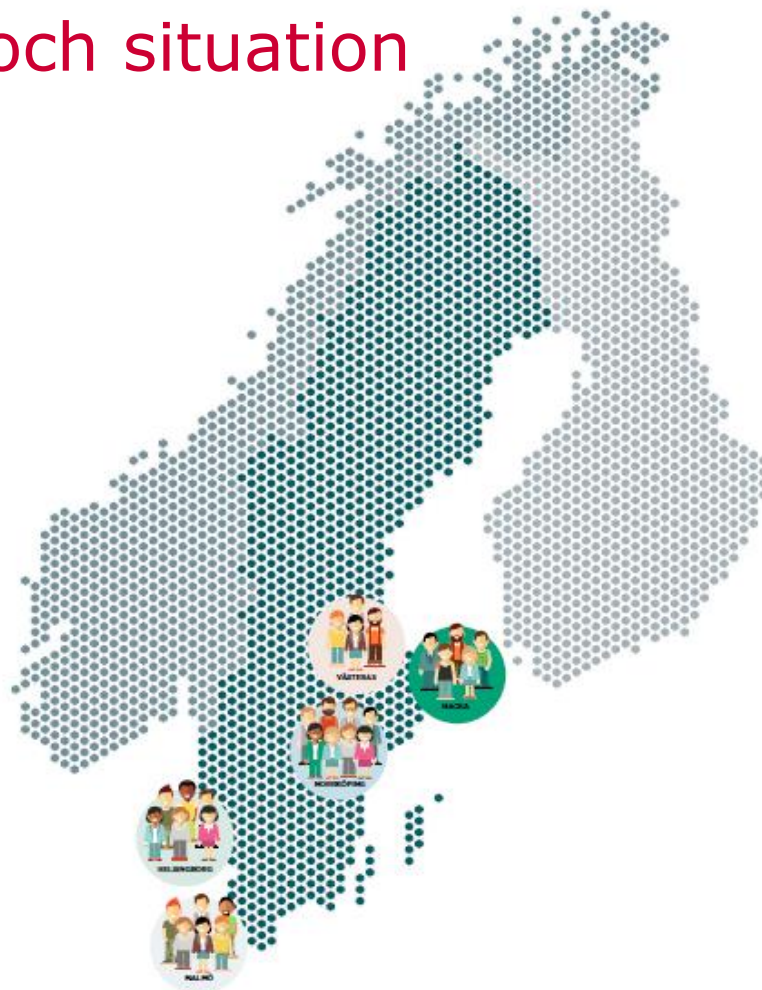
För barnens skull

<https://www.youtube.com/watch?v=9mj4laE3v2s>

Professor Maria Eriksson – barns och föräldrars erfarenheter och situation

Undersökt

- Hur ser barns och föräldrars situation och erfarenheter ut?
- Vilka stöd- och hjälpinsatser erbjuds?
- I vilken grad och på vilket sätt implementeras DOORS?

Underlag

- Totalt 115 barn och 118 föräldrar från 69 familjer

DOORS: Acceptans?

- Ger mycket information
- Är tidsbesparande
- Gör svårigheter talbara
- Är en intervention i sig själv
- Ger fördjupning
- Föräldrar överlag positiva

Slutsatser

- Samverkansteam är en **lovande modell** som det finns goda skäl att fortsätta utveckla.
- Föräldrar är överlag **mycket nöjda** med kontakterna, även om det finns exempel på att föräldrar också hade önskat mer stöd eller andra insatser.
- Det går att **se en positiv utvecklingstendens** över tid när det gäller såväl barns som föräldrars hälsa och välbefinnande. Det är dock en hel del barn och föräldrar som fortfarande har behov av insatser - därför angeläget att utveckla repertoaren av olika insatser som erbjuds barn och föräldrar.

Utvecklingsbehov

- Vetenskaplig prövning av DOORS i den svenska kontexten.
- Utveckla former för **barns delaktighet och insatser riktade direkt till barn.**
- Mer systematisk uppmärksamhet **föräldrars och barns behov av stöd på grund av tecken på psykisk ohälsa.**
- Utveckling av kompetens i att **hantera uppgifter om partnervåld**, särskilt när det gäller uppgifter om föräldrars eget våldsutövande.
- Fortsatt utveckling av formerna för att **kartlägga behov för att erbjuda rätt insats.**

Örebro universitet, professor Berth Danermark

*”...om samverkan ska generera goda resultat för den målgrupp den berör, **bör interna faktorer som resurser och ledningens engagemang tydligt prioriteras.** Vidare bör resurser göras tillgängliga och ledningens roll vara tydlig med hög grad av tillgänglighet. Och detta i synnerhet när arbetet omfattar en mer komplex och problemtyngd målgrupp föräldrar och barn”.*

Resultat från Norrköping

”I Norrköping har antalet remisser från domstolen mer än halverats första halvåret 2017 i jämförelse med samma period år 2016. Från 66 inledda vårdnads-, boende- och umgängesutredningar jämfört med 30 inledda 2017, en minskning med 55 procent”.

Framgångsfaktorer

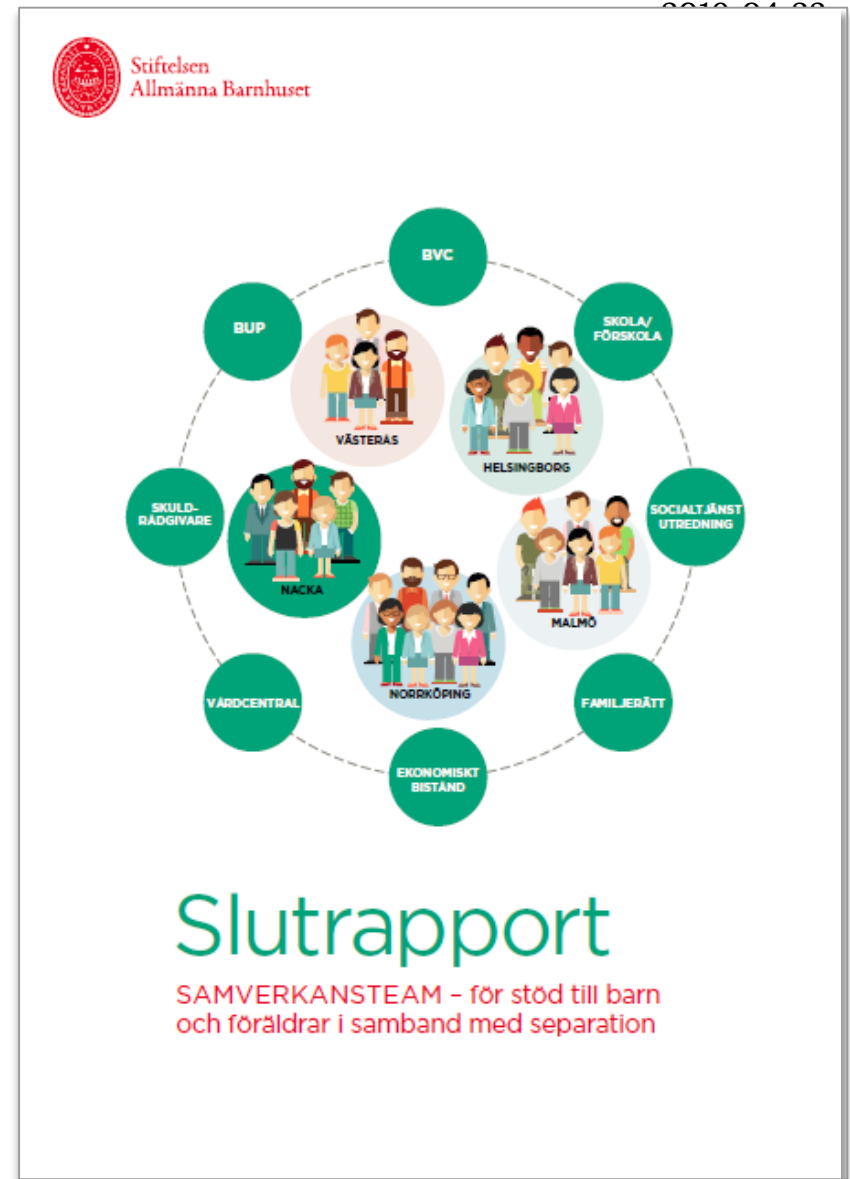
Att i en kommun förändra arbetet och integrera nya modeller i befintligt arbete är en process över tid. Det kräver:

- ledningens stöd
- uthållighet
- mod
- kunskap om förbättringsarbete och implementering
- kunskap om samverkan
- samt kvalificerat processtöd både under förändringsarbetet och efter, för att säkra att arbetet fortgår såsom avsett.

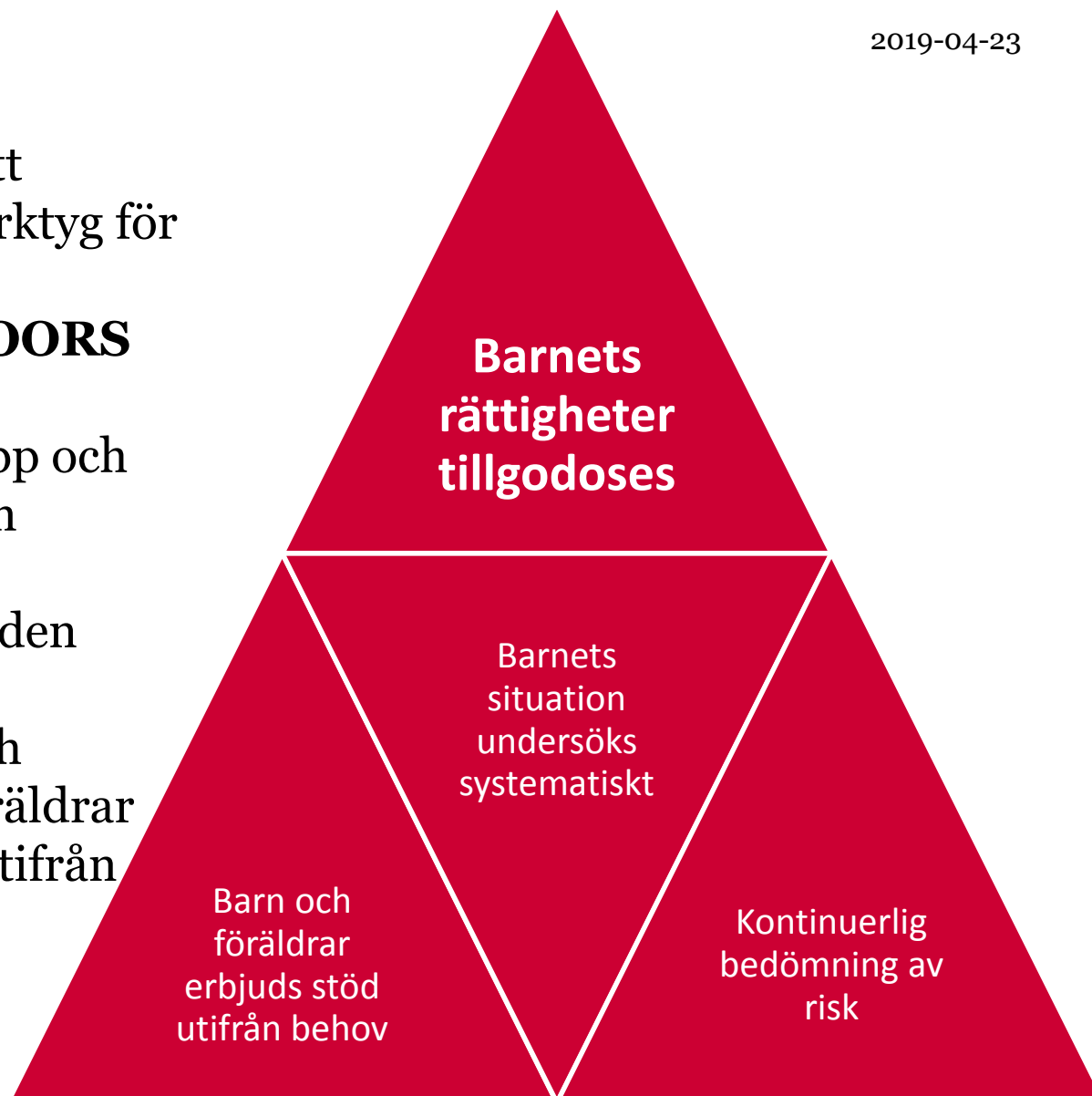
Förslag framåt

- Fortsatt spridning av DOORS och Samverkansteam
- Barn DOORS
- Relationen mellan föräldrar, den separerade familjen och separation föreslås beaktas i kommande strategier för föräldraskapsstöd
- Pröva förenklat bedömningsförfarande, där lättillgängligt och samordnat stöd erbjuds när det finns oro kring om ett barn far illa, SoL.

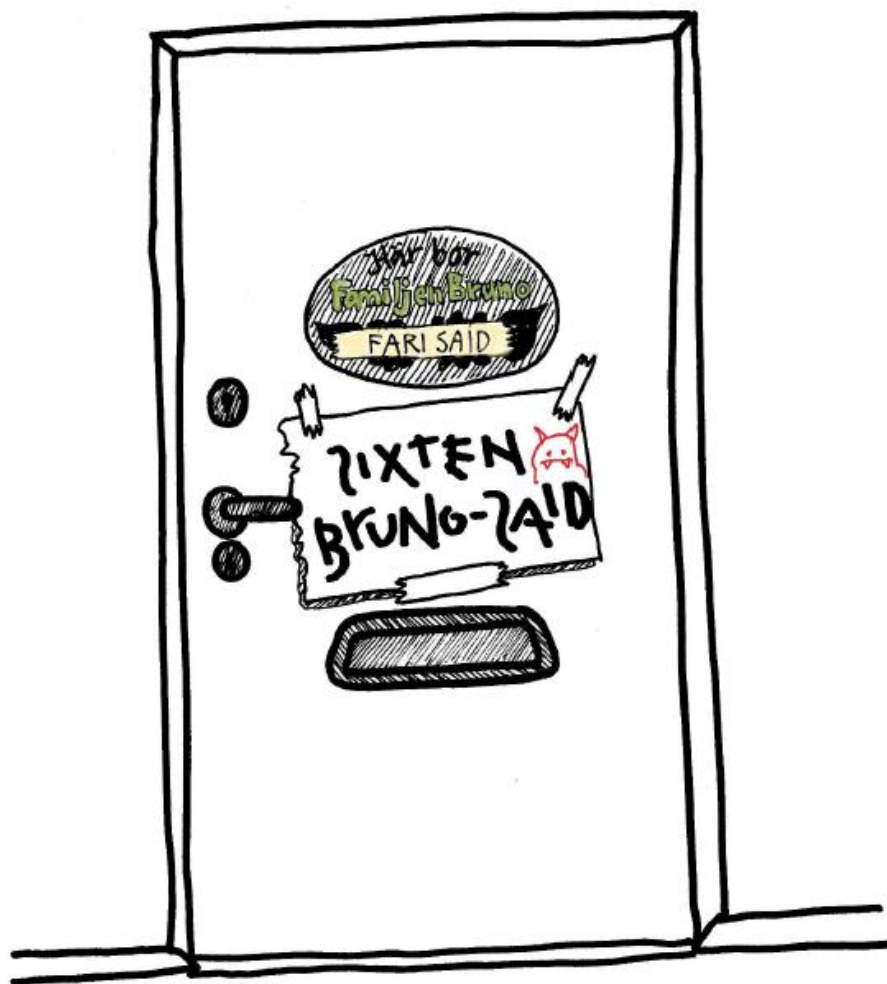
- Utveckla och testa ett strukturerat frågeverktyg för att undersöka barns situation – **barn DOORS**
- Systematiskt följa upp och utveckla kunskap om **riskbedömning** i familjerättsliga ärenden
- **Sprida DOORS** och erbjuda barn och föräldrar **samordnat stöd** utifrån identifierade behov

Material riktat till barn

- Hemsidan – *Dags att prata om*
- Poster
- Sociala medier
- Strips
- Fakta
- Case
- Barn berättar - intervjuer, kartläggning i Samverkansteam, forskning mm

Barnkonventionsutredningen (S 2018:03)

Översyn av socialtjänstlagen dir 2017:39

Tack för mig!

marianne.gabrielsson@allmannabarnhuset.se

